

- ברכות (י): רבי יהושע אומר עד שלש שעות - אבל מברך הוא שתיים לפנייה ואחת לאחריה.
- הל' ק"ש (פ"א הי"ג) וכס"מ.

פסחים (ד)

והשתא דקיימא לן דלכולי עלמא אור אורתא הוא. מכדי, בין לרבי יהודה ובין לרבי מאיר חמץ אינו אסור אלא משש שעות ולמעלה, ונבדוק בשית! וכי תימא: זריזין מקדימין למצות - נבדוק מצפרא! דכתיב: וביום השמיני ימול בשר ערלתו ותניא: כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזין מקדימין למצות. שנאמר וישכם אברהם בבקר. - אמר רב נחמן בר יצחק: בשעה שבני אדם מצויין בבתיהם, ואור הנר יפה לבדיקה. אמר אביי: הילכך, האי צורבא מרבנן לא לפתח בעידניה באורתא דתליסר דנגהי ארבסר, דלמא משכא ליה שמעתיה ואתי לאימועי ממצוה.

רמב"ם הלכות מילה (פרק א)

(ח) אין מלין לעולם אלא ביום אחר עלות השמש, בין ביום השמיני שהוא זמנה בין שלא בזמנה שהוא מתשיעי והלאה שנאמר ביום השמיני ביום ולא בלילה, מל משעלה עמוד השחר כשר, וכל היום כשר למילה, ואעפ"כ מצוה להקדים בתחלת היום שזריזין מקדימין למצות.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים (פרק א)

(א) מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שכלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה.

ספר המצות להרמב"ם - מצות עשה - (מצוה ה)

מצוה ה - היא שצונו לעבדו וכבר נכפל צווי זה פעמים באמרו ועבדתם את ה' אלהיכם ואמרו ואתו תעבדו ואמר ואתו תעבוד ואמר ולעבדו ואף על פי שזה הצווי הוא גם כן מהצוויים הכוללים כמו שביארנו בשורש ד' הנה יש בו יחוד שהוא צוה בתפלה ולשון ספרי ולעבדו זו תפלה ואמרו גם כן ולעבדו זה תלמוד ובמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אמרו מנין לעיקר תפלה בתוך המצות מהכא את ה' אלהיך תירא ואתו תעבוד ואמרו עבדוהו בתורתו ועבדוהו במקדשו כלומר ללכת שם להתפלל בו ונגדו כמו שבאר שלמה ע"ה:

ספר המצות להרמב"ם - מצות עשה - (מצוה י)

מצוה י - היא שצונו לקרוא קריאת שמע בכל יום ערבית ושחרית והוא אמרו ודברת במ בשבתך בביתך וכבר התבאר משפטי מצוה זו במסכת ברכות ושם התבאר דקריית שמע דאורייתא ולשון התוספתא כשם שנתנה תורה קבע לקריית שמע כך נתנו חכמים זמן לתפלה כלומר שזמני התפלה אינם מן התורה אמנם חובת התפלה עצמה מן התורה כמו שבארנו והחכמים ז"ל סדרו לה זמנים וזהו ענין אמרם תפלות כנגד תמידים תקנום כלומר סדרו זמניה בזמני ההקרבה ומצוה זו אין הנשים חייבות בה:

ספר שאגת אריה - (סימן יד)

עוד יש לי להקשות לדעת הרמב"ם דתפלה הוי מצות עשה מן התורה ואין לה זמן קבוע מן התורה, וע"כ לדידי' ז"ל כל אימת שמתפלל ביום או בלילה יוצא ידי חובתו וכן כתוב בספר החינוך במצות תפלה (מצוה תלג), ודבר פשוט הוא שהרי הני קראי דמייתי להו למצות תפלה לא נאמר בהן יום דוקא ומצותו בין ביום בין בלילה באיזה שעה מהם שירצה. א"כ הא דתנן בספ"ב דמגילה (ב, ב) זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה, הו"ל למיתני נמי בהאי זה הכלל דבר שמצותו ביום ובלילה כשר כל היום וכל הלילה, ומאי נינהו מצות תפלה שכשר מה"ת כל היום וכל הלילה, כמו שתנן התם ברישא כל היום כשר למגילה והלל ותפלת מוספים, ה"נ הו"ל למיתני בסיפא למצות תפלה של תורה:

(ב) אין מלין בנו של אדם שלא מדעתו אלא אם כן עבר ונמנע למולו שבית דין מלין אותו בעל כרחו, נתעלם מבית דין ולא מלו אותו, כשיגדל הוא חייב למול את עצמו, וכל יום ויום שיעבור עליו משיגדל ולא ימול את עצמו הרי הוא מבטל מצות עשה, אבל אינו חייב כרת עד שימות והוא ערל במזיד.

שולחן ערוך אורח חיים (סימן נח)

(ו) אע"פ שזמנה נמשך עד סוף השעה הג', אם עברה שעה ג' ולא קראה קורא אותה בברכותיה כל שעה ד' שהוא שלישי היום, ואין לו שכר כקורא בזמנה. ואם עברה שעה ד' ולא קראה, קוראה בלא ברכותיה כל היום.

רמב"ם הלכות קריאת שמע (פרק א)

(יא) ואי זה הוא זמנה ביום מצותה שיתחיל לקרות קודם הנץ החמה כדי שיגמור לקרות ולברך ברכה אחרונה עם הנץ החמה, ושיעור זה כמו [עישור] שעה קודם שתעלה השמש ואם איחר וקרא קריאת שמע אחר שתעלה השמש יצא ידי חובתו שעונתה עד סוף שלש שעות ביום למי שעבר ואיחר. (יג) הקורא אחר שלש שעות ביום אפילו היה אנוס לא יצא ידי חובת קריאת שמע בעונתו, אלא הרי הוא כקורא בתורה, ומברך לפניו ולאחריה כל היום אפילו איחר וקרא אחר שלש שעות.

ספר שאגת אריה - (סימן יב)

וראיתי לבעל מגן אברהם בא"ח (סי' נח, סק"ז) שכתב, כתב הכ"מ ספ"א (מהל' ק"ש הי"ג) יש שואלין מ"ש דדרשינן כל זמן שבני אדם שוכבים גבי ק"ש של לילה, גבי ק"ש של יום נמי נדרוש ובקומך כל זמן שב"א קמים דהיינו כל היום. ותי' דאה"נ דהא אמרינן הקורא מכאן ואילך לא הפסיד הברכות, ואלו לא היה זמן ק"ש היו ברכותיו לבטלה, והא דאמרינן בשעה שבנ"א קמים אסמכתא בעלמא הוא כו'. והקשה עליו בעל מג"א דלדבריו ק"ש מדאורייתא זמנה כל היום וכל הלילה, והו"ל מ"ע שלא הז"ג דומיא דתפלה כמ"ש בסי' קו ס"ב. ובגמ' איתא בהדיא דהו"ל מ"ע שהז"ג ע"כ. הנה אף שבאמת אין דברי הכ"מ נכונים בזה, אין כאן מקומו, מ"מ קושיא זו של המג"א עליו לאו כלום היא, דאפילו את"ל דק"ש של יום זמנה כל היום ושל לילה זמנה כל הלילה, מ"מ כיון דשל יום אין זמנה בלילה ושל לילה אין זמנה כל היום אלא עד הנץ החמה לחוד, הו"ל מ"ע שהז"ג ונשים פטורות וכמש"כ:

והא דמביא המגן אברהם ראי' מתפלה בסי' קו ס"ב, אינו ראייה, דהתם הכי כתב הש"ע, נשים ועבדים אע"פ שפטורים מקריאת שמע חייבים בתפלה מפני שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא. הוא סבר דהיינו טעמא דהו"ל מצות עשה שלא הז"ג מפני שתפלת שחרית ומנחה זמנם כל היום, ושל ערבית זמנה כל הלילה, נמצא זמן כל התפלות נוהגין בין ביום ובין בלילה ומצטרפין ביחד לעשות מצות תפלה מ"ע שאין הז"ג. וא"כ הוא הדין לק"ש אס"ד דזמן ק"ש של יום מה"ת זמנה כל היום, א"כ כיון דשל לילה זמנה כל הלילה מצטרפין שתי הק"ש ביחד לעשות מצות ק"ש מ"ע שאין הז"ג: ואי אפשר לומר כן דא"כ לצטרפי נמי הזכרת יצ"מ של יום זמנה כל היום ושל לילה זמנה כל הלילה ביחד לעשות מ"ע של הזכרת יצ"מ מ"ע שאין הז"ג ולחייב נשים ועבדים בהזכרת יצ"מ. וכבר הוכחתי שפטורין משום דהו"ל מ"ע שהז"ג, אלמא לא מצטרפין ביחד... אבל דע שדברי השולחן ערוך אלו מועתקים מדברי הרמב"ם בפ"א מהל' תפלה (ה"ב), והרי הרמב"ם כתב ריש הל' תפלה דמצות עשה מן התורה להתפלל בכל יום, ואין מגין התפלה מן התורה ואין לה זמן קבוע מן התורה, והו"ל מ"ע שאין הז"ג. כיון דאין לה זמן קבוע וכל אימת שמתפלל ביום או בלילה יצא י"ח מה"ת, וכיון דנשים חייבות בעיקר תפלה של תורה, אותן התפלות שתיקנו רבנן לזמן קבוע אע"ג דהו"ל זמן גרמא תיקנו נמי לנשים הואיל וחייבין בעיקר תפלה של תורה. ובגמ' אמרינן (שם כ, ב) וחייבין בתפלה דרחמי נינהו כו', כלומר אע"ג דתפלה הו"ל מ"ע שהז"ג וכמ"ש מ"מ הואיל ורחמי נינהו ותיקנו אף לנשים. ובדיני תפלה הארכתי עוד בזה ע"ש:

ספר יראים (סימן רנב)

יש לשאול כי היכי דאמר בשכבך כל זמן שכיבה ומצות ק"ש של ערבית כל הלילה היה לו לפרש ובקומך כל זמן קימה ויתהא זמן ק"ש של שחרית כל היום. יש לומר דבשכבך מפורש שכיבתך כמו אכלך אכילתך ואין חילוק ביניהן אלא שזה נגינתו למטה וזה נגינתו למעלה אבל בקומך אינו יכול להתפרש קימתך שלא מצינו כיוצא בו.